

Nr 227.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till danaarv; given Stockholms slott den 19 april 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o) och 2:o) hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 april 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler följande ärenden om efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter vissa personer med framhållande tillika, att proposition i ärendena jämlikt § 54 riksdagsordningen syntes kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande i allmänhet stadgade tiden gått till ända.

1:o.

Danaarv efter Anna Christina Hansson, född Persson, från Svarteborgs socken. Den 7 september 1908 anställdes vid Tunge med flera härads häradsrätt vittnesförhör för dödsfalls skull rörande tillkomsten av ett utav hemmansägaren Otto Nestor Hansson och hans hustru Anna Christina Hansson, född Persson, från Österby i Svarteborgs socken, Göteborgs och

Bohus län, den 29 juli 1908 upprättat inbördes testamente. Enligt testamentet skulle den efterlevande av makarna med full äganderätt utan intrång av någonderas arvingar bekomma all egendom i boet. Efter bådas död skulle kvarlåtenskapen efter den sist avlidne av dem delas efter lag mellan bådas deras arvingar, dock ej längre än till helsyskon eller deras barn eller halvsyskon.

Anna Christina Hansson, som var född den 8 februari 1835, avled den 11 augusti 1916. Enligt en efter henne den 27 oktober samma år upprättad bouppteckning efterlämnade hon såsom dödsbodelägare, förutom mannen, sex å okänd utrikes ort vistande syskon, nämligen Alexander Persson, Karl Persson, Axel Persson, Johanna Persdotter, Agneta Persdotter och Otelia Persdotter.

Den 1 november 1916 bevakades förberörda testamente efter Anna Christina Hansson. Kungörelse om arvfallet jämlikt stadgandet i 15 kap. 5 § ärvdabalken har varit införd i Post- och inrikes tidningar för den 8 januari, den 10 februari och den 14 mars 1917.

Mannen Hansson avled den 16 december 1928. Enligt en efter honom den 4 februari 1929 upprättad bouppteckning efterlämnade han såsom dödsbodelägare *dels* efterlevande hustrun i andra giftet Alida Kristina Hansson, född Lugner, ävensom sonen i andra giftet Otto Harald Hansson, född den 11 februari 1921, *dels ock* hustruns i första giftet förenämnda sex å okänd utrikes ort vistande syskon. Behållningen i boet utgjorde enligt bouppteckningen 9,914 kronor 83 öre.

Den 26 januari 1932 förrättades arvskifte i boet efter Otto Nestor Hansson, därvid den då kvarvarande behållningen, 7,435 kronor 36 öre, sålunda fördelades, att Anna Christina Hanssons sex syskon tillskiftades hälften eller 3,717 kronor 68 öre, hustrun i andra giftet Alida Kristina Hansson 2,788 kronor 26 öre samt sonen i andra giftet Otto Harald Hansson 929 kronor 42 öre. Berörda arvskifte har godkänts av Alida Kristina Hansson, av nämndemannen Josef Kristensson såsom god man för Otto Harald Hansson samt av riksdagsmannen Oscar Osberg såsom god man för Anna Christina Hanssons sex syskon.

Med skrivelse den 19 oktober 1939 har därefter godemannen för Anna Christina Hanssons sex syskon, riksdagsmannen Osberg till kammaradvokatfiskalsämbetet avgivit redovisning för sin förvaltning av godemanskapet samt därvid tillika ingivit bevis, att han å statsverkets checkräkning i riksbanken för statskontorets räkning den 19 oktober 1939 insatt ett belopp av 4,511 kronor 95 öre för att tillgodoföras kronan såsom danaarv.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län med utlåtande den 8 december 1939 jämte yttrande av landsfiskalen i Sotenäs distrikt till kammaradvokatfiskalsämbetet överlämnad ansökning har Alida Kristina Hansson anhållit, att berörda till kronan såsom danaarv inlevererade medel måtte efterskänkas till förmån för Otto Harald Hansson.

Till stöd för ansökningen har Alida Kristina Hansson anfört bland annat, att Otto Harald Hansson vore medellös, att sökanden själv icke hade

andra tillgångar än ett hus i Bärfendals socken, som icke lämnade henne någon inkomst utöver bostadsförmånen, samt att Otto Harald Hansson, därest ansökningen bifölles, skulle bliva i stånd att fullfölja sina studier vid Uddevalla läroverk, vilka han hittills, såsom ett vid ansökningen fogat, av rektorn vid nämnda läroverk avgivet intyg utvisade, skött på ett förtjänstfullt sätt.

Riksdagsmannen Osberg har tillstyrkt ansökningen.

Även *landsfiskalen* har tillstyrkt ansökningen och därvid meddelat, att de i ansökningen lämnade uppgifterna om sökandens och Otto Harald Hanssons ekonomiska ställning vore, såvitt han kunnat utröna, riktiga.

Länsstyrelsen har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Med utlåtande den 9 april 1940 har *kammaradvokatfiskalsämbetet*, efter att hava verkställt viss utredning, överlämnat samtliga till ärendet hörande handlingar. Ämbetet har för egen del anfört följande:

Då, såsom framgår av skrivelser från vederbörande landsfiskal och domhavande, någon arvinge till Anna Christina Hansson icke inom tio år från den 14 mars 1917 anmält sig till tagande av arv efter henne, har hälften av kvarlåtenskapen synts böra tillkomma kronan såsom danaarv. Emellertid hava Anna Christina Hanssons syskon kunnat åberopa icke blott arvsrätt utan jämväl på grund av ovanberörda mellan Otto Nestor Hansson och Anna Christina Hansson den 29 juli 1908 upprättade inbördes testamente en testamentsrätt till egendom i boet efter makarna. Därför har hos ämbetet en viss tvekan uppstått, huruvida de Anna Christina Hanssons släktingar, som äro avsedda i testamentet, äro avskurna från möjlighet att göra rätt gällande till berörda egendom genom nyssberörda underlåtenhet att anmäla sig inom tid, som ärvdabalken stadgar. Någon anledning till antagande att någon släkting till Anna Christina Hansson numera skulle anmäla sig och göra någon rätt gällande föreligger dock icke enligt ämbetets förmenande. Av den i ärendet verkställda utredningen av landsfiskalen i Sotenäs distrikt framgår, att tillgångarna i boet efter Anna Christina Hansson huvudsakligen sammanbragts av hennes man, på grund varav och med hänsyn till övriga i ärendet upplysta omständigheter billighetsskäl tala för ett efterskänkande av den rätt, kronan må äga till ifrågavarande, till kronan inlevererade arvsmedel till förmån för mannen Hanssons son i ett senare gifte, studeranden Otto Harald Hansson. Ämbetet får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, därest ämbetets ovan angivna tveksamhet icke delas av Kungl. Maj:t, i proposition föreslå riksdagen medgiva att den rätt kronan må äga till förberörda till kronan såsom danaarv inlevererade medel måtte efterskänkas till förmån för ovanbemälda Otto Harald Hansson.

Jag har icke ansett mig böra upptaga till bedömande den av kammaradvokatfiskalsämbetet berörda frågan, om Anna Christina Hanssons släktingar icke skulle fortfarande kunna göra gällande rätt till egendom i boet efter makarna Hansson på grund av 1908 års testamente eller såsom arvsberättigade. Anledning att antaga att sådant rättsanspråk kommer att resas föreligger enligt min mening icke.

Emellertid är här allenast fråga om efterskänkande av den rätt kronan må äga till de såsom danaarv inlevererade medlen. Liksom ämbetet anser jag billigt, att sådant efterskänkande medgives till förmån för Otto Harald

*Departements-
chefen.*

Hansson. För den händelse så sker, böra ifrågavarande medel återbetalas till godemannen för Anna Christina Hanssons förenämnda syskon, riksdagsmannen Osberg.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den rätt, kronan må äga till de till kronan såsom dana-
 arv efter Anna Christina Hansson, född Persson, från Österby
 i Svarteborgs socken inlevererade medlen, må efterskänkas
 till förmån för Otto Harald Hansson.

2:o.

Danaarv efter änkan Bengta Isaksson, född Andersson, från Kävlinge socken. Den 20 december 1926 avled förre lantbrukaren Per Isakssons efterlämnade änka Bengta Isaksson, född Andersson, från Kävlinge socken, Mal-möhus län. I den efter henne den 14 januari 1927 upprättade bouppteckningen, vilken utvisade en behållning å 3,740 kronor 49 öre, upptogos såsom arvingar efter den avlidna på grund av ett mellan henne och hennes make den 3 juni 1882 upprättat äktenskapsförord följande Per Isakssons barn i ett föregående gifte, nämligen dottern Johanna, änka efter lantbrukaren Vilhelm Lindgren i Fosie, samt dottern Anna, änka efter polisuppsyningsman-nen Johan Sjöberg i Dösjöbro. I äktenskapsförordet hade förordnats, att om Per Isaksson först avginge med döden, skulle hans efterlämnade maka innehava och bruka makarnas gemensamma egendom intill sin död, samt att efter Bengta Isakssons död, därest makarna icke efterlämnade gemen-samma bröstarvingar, all kvarlåtenskap skulle tillfalla Per Isakssons barn i första giftet. Makarna efterlämnade inga gemensamma bröstarvingar och vid Bengta Isakssons frånfälle tillträdde Johanna Lindgren och Anna Sjöberg boet och realiserade dess tillgångar.

Sedan domhavanden i Rönnebergs, Onsjö och Harjagers domsaga i skri-
 velse till kammaradvokatfiskalsämbetet den 13 december 1934 meddelat, att
 någon arvinge till Bengta Isaksson icke låtit sig avhöra inom natt och år från
 dennas frånfälle, att god man för de okända arvingarna till änkan Isaksson
 icke av häradsrätten förordnats, samt att det i bouppteckningen efter Bengta
 Isaksson intagna äktenskapsförordet icke blivit inom laga tid bevakat såsom
 testamente efter makarna Isaksson, anhöll ämbetet i skrivelse till domhavan-
 den den 15 december 1934, att dylik god man måtte av häradsrätten förord-
 nas. På grund härav förordnade häradsrätten den 27 december 1934 till god
 man landsfiskalen Peter Sjöberg i Kävlinge.

Den 30 juli 1936 inkom gode mannen till kammaradvokatfiskalsämbetet
 med förslag till boutredning och arvskifte efter makarna Isaksson. Enligt
 detta skulle hälften av makarnas egendom, i vilken ingick en fastighet, Käv-

linge 5¹⁷⁵ i Kävlinge socken, tillfalla kronan samt återstoden delas lika mellan Per Isakssons båda döttrar. Förslaget godkändes av ämbetet i skrivelse till gode mannen den 18 augusti 1936, varvid ämbetet bland annat anhöll, att den vid det blivande arvsförflyttningen kronan tillskiftade kontanta behållningen i boet efter Bengta Isaksson måtte insättas i riksbanken med angivande av att medlen tillfallit kronan såsom danaarv efter henne.

Som förut nämnts realiserades efter Bengta Isakssons frånfälle hennes kvarlåtenskap av Johanna Lindgren och Anna Sjöborg. Därvid försålde de fastigheten Kävlinge 5¹⁷⁵ för 2,900 kronor enligt köpehandling den 3 mars 1927 till f. d. lantbrukaren Nils Andersson i Kävlinge. Nils Andersson beviljades lagfart å hälften av ifrågakvarant fastighet den 28 november 1927, medan hans ansökan om lagfart å andra hälften av fastigheten samma dag förklarades vilande. Å sistnämnda hälft av fastigheten beviljades allmänna arvsfonden lagfart den 4 september 1935.

Den 21 oktober 1936 avled Johanna Lindgren och efterlämnade såsom dödsbodelägare två söner, nämligen kaptenen Johan Wilhelm Fredrik Lindgren i Visby och köpmannen Carl Johan Gustaf Lindgren i Malmö, samt en dotter, Anna Maggie Ingeborg Lindgren jämväl i Malmö.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av länsstyrelsen i Malmöhus län med eget utlåtande den 26 juni 1937 jämte av landsfiskalen i Kävlinge distrikt verkställd utredning till kammaradvokatfiskalsämbetet överlämnad ansökningshava *dels* Johanna Lindgrens dödsbodelägare *dels ock* Anna Sjöborg hemställt, att Kungl. Maj:t måtte av billighetshänsyn medgiva, att arvet efter Bengta Isaksson efterskänktes till förmån för sökandena.

Till stöd för sin ansökan hava sökandena anfört bland annat.

Så länge Bengta Isaksson levde, hade hon av sina styvbarn betraktats såsom deras riktiga moder, liksom Bengta Isaksson själv betraktat styvbarnen såsom sina egna. Det allra bästa förhållande hade rätt dem emellan. Bengta Isaksson hade också varit fullt på det klara med, att all hennes kvarlåtenskap skulle efter hennes bortgång tillfalla styvbarnen på samma sätt som om de varit hennes riktiga barn. Bengta Isaksson hade under många år erhållit underhåll av Johanna Lindgren både i kontanter och i natura. Värdet av dessa förmåner vore svårt att uppskatta. Vid tidigare förhandlingar med gode mannen hade Johanna Lindgrens fordran på grund av underhåll faststälts till 1,760 kronor, men detta belopp torde allenast hava utgjort en del av vad Bengta Isaksson under årens lopp hade kostat Johanna Lindgren. Att nu få fram ett exakt belopp därå, vore icke möjligt. På grund av ifrågakvarant fordran å underhåll, vilken fordran av kammaradvokatfiskalsämbetet godkänts, bleve det visserligen endast ett mindre kontant belopp, som stärbhusdelägarna eventuellt hade att redovisa, men därutöver hade stärbhusdelägarna kommit i en mycket obehaglig ställning till den person, som köpt stärbhusets fastighet. Stärbhusdelägarna kunde nämligen bli återbetalningsskyldiga. Av stärbhusdelägarna vore Anna Sjöborg medellös och Johanna Lindgrens efterlevande ägde visserligen en jordbruksfastighet, men däri nedlagda medel vore bundna och gårdens avkastning lämnade ej stort överskott, sedan samtliga driftkostnader och övriga utgifter för fastigheten betalats. Att under sådana förhållanden nödgas avstå hälften av behållningen

efter Bengta Isaksson måste anses synnerligen obilligt, när man toge hänsyn till de omständigheter, som hade givit anledning till sakens nuvarande läge samt till de goda personliga förhållanden, som alltid varit rådande mellan Bengta Isaksson och hennes styvbarn.

Sedan kammaradvokatfiskalsämbetet föranstaltat om viss utredning, har ämbetet med utlåtande den 6 april 1940 överlämnat samtliga till ärendet hörande handlingar.

Länsstyrelsen har tillstyrkt bifall till ansökningen. Även *landsfiskalen i Kävlinge distrikt* har tillstyrkt densamma.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har för egen del anfört följande:

Såsom framgår av handlingarna har änkan Bengta Isaksson avlidit utan att, såvitt den efter henne upprättade bouppteckningen utvisar, efterlämna kända arvingar, och har icke heller inom natt och år efter hennes död någon arvinge anmält sig till tagande av arv efter henne. Då det i handlingarna omförmälda äktenskapsförordet, vilket är att anse som ett testamentariskt förordnande, icke behörigen bevakats, är detsamma ogiltigt jämlikt 18 kap. 1 § i ärvdabalken. I följd härav bör hälften av den vid Bengta Isakssons död behållna egendomen i boet efter henne och hennes förut avlidne make Per Isaksson tillfalla kronan såsom danaarv, medan andra hälften tillkommer barnen till änkan Isakssons man Per Isaksson i ett tidigare äktenskap med Marna Truedsdotter, nämligen änkan Johanna Lindgren från Malmö och sökanden Anna Sjöborg, av vilka dock änkan Lindgren avlidit den 21 oktober 1936 och såsom dödsbodelägare efterlämnat sina barn, sökandena John Lindgren, Gustaf Lindgren och Maggie Lindgren. Ehuru den i ärendet företedda såsom äktenskapsförord betecknade handlingen icke blivit bevakad såsom testamente samt därför är såsom sådan ogiltig, få de däri intagna bestämmelserna anses utgöra ett riktigt uttryck icke blott för Per Isakssons utan jämväl för hans efterlevande maka Bengta Isakssons yttersta vilja. På grund härav tala billighetsskäl för ett efterskänkande av ifrågavarande danaarv till förmån för Per Isakssons ovannämnda arvingar. På grund härav får ämbetet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte i anledning av förevarande framställning avlåta proposition till riksdagen i syfte att kronans rätt till danaarvet efter änkan Bengta Isaksson efterskänkes till förmån för sökandena att dem emellan så fördelas, att änkan Anna Sjöborg bekommer hälften och övriga sökandena andra hälften.

*Departements-
chefen.*

Då de i det testamentariska förordnandet intagna bestämmelserna torde få anses utgöra ett riktigt uttryck för makarna Isakssons yttersta vilja, synes mig billigt, att kronans rätt till ifrågavarande danaarv efterskänkes till förmån för sökandena.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter änkan Bengta Isaksson, född Andersson, från Kävlinge socken må efterskänkas till förmån för *dels* Johan Wilhelm Fredrik Lindgren, Carl Johan Gustaf Lindgren samt Anna Maggie Ingeborg Lindgren, *dels ock* Anna Sjöborg, att dem emellan så fördelas, att Anna Sjöborg bekommer hälften och övriga sökandena andra hälften.

Med bifall till vad föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Wærneman.
